

gjorde sig mere skyldige i dem, end saavel Provsterne som Abelsmændene paa den Tid gjorde. Hele dette frie Valg maatte naturligviis sygne hen, efterhaanden som Bondestanden blev mere og mere undertrykket af Abels Magt, og dengang den enevældige Konge kom til, var det naturligt, at han ogsaa søgte at lægge denne Myndighed ind under sig, under de kongelige Myndigheder, i dette Tilfælde under det danske Cancellie, saaledes som han gjorde ved flere andre Friheder, som vare her i Landet, saa at i Christian den Femtes Lov have vi ingen anden Sikkring for Menigheden end den, at de Præster, som det danske Cancellie kaldte, skulde, inden de blive ordinerede, hvis Tid og Leilighed gaves, prædike for Menigheden, og den skulde da have Ret til at forfaste, og selv denne saaledes dog meget indskrænkede Ret er nok ingensinde kommen til Udførelse. Det er altsaa Enevoldsmagten, som har berøvet Menighederne deres Valgret; nu er Enevoldsmagten affskaffet ved Grundloven, og vi ere komne ind i en ny Udvikling, noget tilsvarende til den, der var tidligere — jeg seer naturligviis de mange Forskjelligheder dæri. Idet vi ere komne ind i denne nye Udvikling, synes det mig, at Menighederne med Rette kunne gjøre Krav paa atter at faae en Medbestemmelsesret ved Valget af deres Præster; dette er ogsaa Noget, som jeg for min Part finder udtalt i Grundlovens § 96, hvor det hedder, at Communerne skulle styre deres Anliggender selvstændigt under Statens Tilsyn. Præsterne ere i Virkeligheden i mange Henseender communale Embedsmænd; jeg beklager, at det er saaledes, og jeg vilde ønske, at Præsterne stode som reent kirkelige Embedsmænd, men det er for nærværende Tid ikke Tilfældet. Naar altsaa Communerne skulle have Ret til selv at styre deres Anliggender, er det billigt, at de ogsaa erholve Ret til at have Indflydelse paa Valget af de Mænd, der skulle styre, og som de selv skulle lønne. Forjaaviddt man vil sige, at vi have Religionsfrihed her i Landet, og at det altsaa kan tænkes, at der i en Commune kan være en stor Deel, som er udtraadt af den evangelisk-lutheriske Kirke, da maae vi vel huske paa, at dette ikke endnu er Tilfældet, og at der, naar dette maatte blive Tilfældet, kan træffes For-

anstaltninger for saadanne Tilfælde. Endnu er her i Landet ikke engang i det Hele 1 af hvert 100, som har en anden Tro; nemlig efter det statistiske Tabelværk, — jeg har allerede sagt, at det ikke er Noget, man i religiøs Henseende kan stole paa, men for Staten, saalænge den har en Folkekirke, maa det have Vægt — i det hele Land er der altsaa ikke 1 af hvert 100, som bekjender sig til en anden Tro end Folkekirkens; og naar vi see efter, hvorledes de ere fordeelte, vil man finde, at paa Landet er det vist ikke engang 1 af hvert 1000de, saa at det altsaa vel omtrent i Gjennemsnit er 1 i hvert Sogn, som har en anden Tro end Folkekirkens. Der kan da ikke være Tale om, at det kan udøve en saadan Indflydelse, at man skulde udsønde Menigheden fra Communen, da de i Virkeligheden falde sammen. Denne Communernens Medbestemmelsesret er jo ogsaa anerkjendt i Loven angaaende Kaldelsen af Skolelærere. — Jeg har nu rigtigt nok ogsaa hørt mange Klager derover, og jeg vil gjerne troe, at der paa mange Steder kan have fundet Misbrug Sted; men jeg kan dog ikke troe Andet, og efter den Erfaring, jeg har, kan jeg vist have Ret til at udtale, at i Almindelighed ere disse Klager ubegrundede. Det gjælder om enhver Frihed, at, naar den skal føres ind i Livet, fører den Misbrug med sig; men det er kun igjennem Frihed, at man lærer at bruge Frihed. Jeg antager derfor, at man, istedetfor at indskrænke sig til hvad den ærede Forslagsstiller har gjort, at give Menighederne Valget imellem 3 Candidater, meget snarere burde være betænkt paa at udvide den saaledes, at man gav Sogneforstanderskaberne en større Indflydelse paa Indstillingen af disse Tre for Menighederne. Jeg troer, at man kan gjøre dette uden synderlig Fare, thi det er Noget, vi have seet er Tilfældet f. Ex. i Slesvig. Den ærede Forslagsstiller beraabte sig paa Slesvig, men tog kun de Exemppler, som passede for det Forslag, han har stillet. I hele Landstabet Gyversted, paa Beltworm, paa Fehmer og paa flere Steder er det de saakaldte Kirkecollegier, der ikke ere synderligt forskellige fra vore Sogneforstanderskaber, som præsentere, hvorefter da Menigheden vælger, og i Kjøbstæderne er det Magistraterne, som